

Mobbing: Diskriminacija ili nešto drugo?

Jasmina Bešlagić

Dr. sc. viša asistentica, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Bihać, BiH, jasmina.beslagic@yahoo.com

Rezime: Dostojanstvo zaposlenika jedna je od najznačajnijih moralnih i pravno zaštićenih kategorija. Njegovo ugrožavanje predstavlja eklatantno kršenje osnovnih ljudskih prava i sloboda. Mobbing, kao oblik psihičkog zlostavljanja na radnom mjestu, jedan je od najčešćih oblika ugrožavanja dostojanstva zaposlenika. Posmatrajući bosanskohercegovačko antidiskriminacijsko zakonodavstvo, kao i norme iz oblasti općeg radnog prava u BiH, ova devijantna društvena pojava zabranjena je Zakonom o zabrani diskriminacije BiH, kao i Zakonom o radu RS, dok radno zakonodavstvo F BiH i BD BiH ne sadrži odredbe o zabrani mobbinga.

Iako je Zakonom o zabrani diskriminacije BiH, ali i u određenim uporednim normativnim rješenjima, mobbing definisan kao jedan od oblika diskriminacije, fenomenološkom i pravno-teorijskom analizom ove pojave se može zaključiti kako mobbing po mnogočemu predstavlja specifičan oblik ugrožavanja dostojanstva zaposlenika. Stoga se opravdano postavlja pitanje, da li se mobbing uopšte može smatrati oblikom diskriminacije ili ova pojava zahtjeva sasvim poseban pravno-teorijski, a samim time i normativni tretman? Ovim radom će se pokušati ponuditi odgovor na postavljeno pitanje, jer upravo od načina definiranja, kao i kvalifikacije mobbinga, a svakako i načina normativne regulacije njegove zabrane, u mnogome zavisi efikasnost zaštite psihofizičkog integriteta zaposlenika i njegovih osnovnih ljudskih prava i sloboda, kao i dinamika razvoja sudske prakse u ovoj oblasti.

Ključne riječi: dostojanstvo zaposlenika, diskriminacija na radnom mjestu, mobbing, zakonodavstvo.

Datum prijema rada: 25. maj 2015.

Datum odobrenja rada: 28. maj 2015.

UVOD

Zaštita dostojanstva zaposlenika predstavlja imperativ savremenog, demokratski uređenog društvenog sistema.¹ Zaposlenik je subjekat radnopravnog odnosa, pa ga je neophodno tako i tretirati, suzdržavajući se od bilo kakvih oblika ponašanja koja bi sugerisala tretman zaposlenika kao objekta ovog odnosa. Zaštita dostojanstva zaposlenika podrazumijeva stvaranje takvog ambijenta unutar radnog okruženja koji podrazumijeva odsustvo bilo kakvih ponašanja kojima se atakuje na njegov psihofizički integritet, pri čemu se poseban akcenat stavlja na zabranu *mobbinga* kao jednog od oblika njegovog ugrožavanja. Da bi se osigurala efikasna zaštita od *mobbinga*, neophodno je na adekvatan način definisati i kvalifikovati ovu pojavu, a shodno tome i normativno regulisati. Pri tome je vrlo važno napraviti jasnu distinkciju između *mobbinga* i drugih sličnih pojava, posebno između *mo-*

bbinga i diskriminacije na radnom mjestu, kojom se on nerijetko smatra.²

O MOBBINGU

Mobbing je društveno devijantno i neprihvatljivo ponašanje ili postupanje na radnom mjestu i jedan je od najtežih oblika ugrožavanja dostojanstva zaposlenika. Predstavlja način zlostavljanja, maltretiranja, uznemiravanja ili terora na radnom mjestu.

Mobbing je fenomen prisutan u svakodnevnom životu. Javlja se na radnom mjestu, ali njegove posljedice ne pogađaju samo žrtvu *mobbinga*, već i njegovu porodicu, radnu organizaciju, ali i užu i širu društvenu zajednicu. Događa se svima, bez obzira na stepen obrazovanja, spol, radno iskustvo, vještine, znanje, sposobnosti ili poziciju unutar radne organizacije. *Mobbing* nije nova pojava i prati ljudski rod kroz historiju njegovog razvoja, a nastao je već u momentu kada se javlja želja pojedinca za vlašću i dominacijom nad

¹ Garancija zaštite ljudskog dostojanstva sadržana je već u Preambuli Ustava BiH: "Oslanjajući se na poštovanje ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti..." (Preambula Ustava BiH, tekst Ustava BiH raspoloživ na: http://www.msb.gov.ba/PDF/USTAV_BOSNE_I_HERCEGOVINE_bos%282%29.pdf (19.05.2015.))

² O pravno-teorijskom odnosu *mobbinga*, uznemiravanja i seksualnog uznemiravanja vidi više u: Bešlagić, J., *Mobbing*, uznemiravanje i seksualno uznemiravanje – pravno-teorijski odnos, Pravna misao, broj 1-2, Sarajevo, 2011.

- 69/04, 18/05, 42/10 i 42/11.
- Krivični zakon RS, "Sl. glasnik RS", br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06 i 73/10.
- Leymann, H. (1992). The mobbing encyclopaedia, bullying: whistleblowing, information about psychoterror in the workplace. (www.leymann.se).
- Matulić, T. (2009). *Jednakost i nediskriminacija: vrijednosna polazišta u suzbijanju diskriminacije*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb: Vol. 59., br. 1.
- Nikolić, Z. (2008). *Mobing – patološka društvena pojava*, Beograd: Pravo i politika, god. 1., br. 2., str. 104.
- Petrović, A. (2014). *Problem razlikovanja diskriminacije i zlostavljanja na radu u pravnoj teoriji i praksi Republike Srbije*, Osijek: Pravni vjesnik, vol. 30., br. 2.
- Rebac, I. (2006). *Izravni i neizravni oblici diskriminacije na tržištu rada – zaštita od diskriminacije u kolektivnim ugovorima u Republici Hrvatskoj*, Zagreb: Radno pravo, br. 07-08.
- Vinković, M., Vasiljević, S., Vitaljić, M. (2009). *Pravna regulacija mobbinga u RH i EU – priručnik*, projekt EU PHARE (2006). www.leymann.se
- www.msb.gov.ba
- Zakon o obligacionim odnosima F BiH, "Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Sl. novine F BiH", br. 2/92, 13/93, 13/94 i 29/03.
- Zakon o obligacionim odnosima RS, "Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Sl. glasnik RS", br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04.
- Zakon o radu BD BiH, "Sl. glasnik BD BiH", br. 7/00, 08/03, 33/04, 29/05, 19/07 i 25/08.
- Zakon o radu F BiH, "Sl. novine F BiH", br. 43/99, 32/00 i 29/03.
- Zakon o radu RS, "Sl. glasnik RS", br. 38/00, 40/00, 47/02, 38/03, 66/03 i 20/07.
- Zakon o ravnopravnosti spolova BiH, "Sl. glasnik BiH", br. 16/03 i 102/09.
- Zakon o zabrani diskriminacije BiH, "Sl. glasnik BiH", br. 59/09.

Mobbing: Discrimination or Something Else?

Jasmina Bešliagić

Dr. sc. senior assistant, Faculty of Law of the University of Bihać, Bihać, Bosnia and Herzegovina E-mail: jasmina.beslagic@yahoo.com

Abstract: The dignity of employees is one of the most important moral and legally protected categories. His endangerment presents blatantly violation of basic human rights and freedoms. Mobbing, as a form of psychological abuse in the workplace and it is one of the most common forms of threats to the dignity of employees. Looking at Bosnia and Herzegovina's anti-discrimination legislation and standards in the field of general labor law in Bosnia and Herzegovina, this deviant social phenomenon is prohibited by the Law on Prohibition of Discrimination in Bosnia and Herzegovina and the Labor law of the Republic of Srpska, while the labor legislation in Federation of Bosnia and Herzegovina and Brdsko District of Bosnia and Herzegovina contains no provisions on the prohibition of mobbing.

Although the Law on Prohibition of Discrimination in Bosnia and Herzegovina, and in particular parallel legal provisions, mobbing is defined as a form of discrimination, phenomenological and theoretical legal analysis of this phenomenon can be concluded that mobbing in many ways represents a specific form of threats to the dignity of employees. Therefore, the question as to whether mobbing could be considered as a form of discrimination or this phenomenon demands a very special legal theory, and therefore normative treatment? This paper will attempt to provide an answer to the question, just because of the way the definition and qualification of mobbing, and certainly the way of normative regulation of its prohibitions, largely depends on the effectiveness of psychological and physical protection of the integrity of employees and their fundamental human rights and freedoms, as well as dynamics development of case law in this area.

Keywords: the dignity of the employee, discrimination at workplace, mobbing, legislation.